

ÅRSMELDING 2018 FRA VEST-AGDER-MUSEET

Innhold

Direktøren har ordet	2
2018 – høydepunktene	3
ÅRSMELDING FRA VEST-AGDER-MUSEET	4
FORNYING.....	4
Nytt museumsbygg og magasin	4
Etikk og aktiv samfunnsrolle	4
FAGLIGE PRIORITERINGER	5
Militærhistorie.....	5
Industrihistorie	5
Maritim historie.....	6
Bygningsvern og byggeskikk.....	6
Besøksstedenes lokalhistorie	6
BESØKSTALL	6
Besøksstall ved avdelingene	6
FORMIDLING OG LOKALE AKTIVITETER.....	7
Pedagogisk virksomhet.....	8
Nye utstillinger	10
Digital formidling og kommunikasjon	11
Arrangementer.....	11
MARKEDSARBEID	16
FORVALTNING	17
Samlingsforvaltning og dokumentasjon	17
Gjenstandsregistrering	17
Dokumentasjon	18
Bygningsvern og vedlikehold.....	18
Fotosamlingene/Agderbilder.no	19
Magasin og konservering	20
FORSKNING	20
NETTVERKSARBEID	21
Nasjonale nettverk	21
Regionale nettverk	21
Studenter i praksis.....	21
STØTTE OG TJENESTER TIL EKSTERNE AKTØRER OG MUSEER	22

Direktøren har ordet

Klimaendringene påvirker oss alle. Det gjelder også Vest-Agder-museet. Med over hundre freda eller verneverdige bygninger påvirkes museets arbeid i høy grad av et stadig våtere og varmere klima. Dette fordrer hyppigere vedlikeholdsintervaller og at vi må legge mer arbeid ned i å holde vegetasjon unna husene og drenerer områdene byggene står på. Vi er derfor glade for at fylkeskommunen i budsjettbehandlingen for 2019 fant rom for en ekstra bevilgning til bygningsvedlikehold ved Vest-Agder-museet.

Klimaendringene gir ikke bare utfordringer i bygningsvernet, men gir også behov for å f.eks. få mer av det rullende materiellet ved Setesdalsbanen under tak. Her har BaneNOR de siste årene bevilget ekstra midler til ny hall, men fremdeles er det alt for mye materiell som står ute.

Til tross for at driftsbevilgningene til D/S Hestmanden ikke ble som forventet, har venneforeningen og museet gjennomført et første større tokt. Vi er stolte av de opplevelsene vi har gitt og den kunnskapen vi har spredd gjennom besøk både i Kristiansand, Risør, Bergen, Lillesand og Arendal – i tillegg til deltakelsen under markeringen av 1. verdenskrigs slutt.

Kulturhistorien skal være for alle, gjennom vårt slagord "Vi forteller din historie" forplikter vi oss ytterligere til dette. Museet arbeider for at besøksstedene og fortellingene skal være tilgjengelige for flest mulig gjennom å sammen med kommunene dele ut årskort til familier hvor økonomien er en utfordring for deltakelse. I tillegg arbeider vi for bedre publikumsfasiliteter og at flere avdelinger får universelt utforma formidlingsarenaer. Nytt publikumsmottak på Kanonmuseet er kommet godt på vei i finansieringen. Det største prosjektet er nytt museumsbygg på Odderøya, hvor forprosjektet var ferdig våren 2018. Bygget skal romme en fast by og regionhistorisk utstilling, en båthall for regionens maritime historie – hvor ikke minst de klassiske plastbåtene vil få en sentral plass, og plass til temporære utstillinger.

Vest-Agder-museet hadde også i 2018 over 120 000 besøkende. Disse har hatt gode og lærerike opplevelser, og en del av dem sitter nok også igjen med inntrykk som vil prege og påvirke dem videre i livet. Disse skapes gjennom et godt samarbeid mellom dedikerte ansatte og frivillige som hver dagen arbeider for å leve opp til museets to mest sentrale verdier, å være *ekte og kreative*.

Kristiansand, 26. februar 2019

Sign.
John Olsen
Direktør

2018 – høydepunktene

- Istandsetting/gjenoppbygging av uthuset på Våningen på Sjølingstad Uldvarefabrik.
- Kulturelle høydepunkt på Lista museum; konsert m/Klang av oldtid og fortidsmiddag.
- Istandsetting av Andorsengårdens fasader er endelig i gang.
- Innføring av nytt elektronisk system for forhåndskjøp av billetter ble innført på Setesdalsbanen - rundt 50% av de besøkende benyttet seg av dette.
- Passasjervogn Co 333 passasjervogn stod ferdig restaurert og ble satt inn i trafikk etter mange års restaurering.
- Mange gode DKS-opplegg rundt på avdelingene – "Båten for alle" i Odderøya museumshavn, "Hestmanden i krig – historier om krigsseilerne" på D/S Hestmanden og opplegg med tema damp og kraftoverføring på Sjølingstad Uldvarefabrik.
- Stor utstilling på *Sjøen for alle 2018* med god mediedekning og mange besøkende.
- D/S Hestmanden gjennomførte flere viktige seilaser som bidro til at flere fikk høre om krigsseilerne og se skipet.
- Ny besøksrekord med over 1500 besøkende på Gimle Gårds julemarked.
- Nytt bakstehus er satt opp med midler fra Gjensidigestiftelsen på Kristiansand museum. Bakstehuset benyttes i forbindelse med opplegg for barn med kosthold som tema.
- På Kristiansand museum er det reist en ny butikk utenfor hovedbygget. Her selges billetter og suvenirer og etableringen har ført til økte egeninntekter.

ÅRSMELDING 2018 FRA VEST-AGDER-MUSEET

FORNYING

Vest-Agder-museet er i stadig utvikling. Prosjekter avsluttes og nye starter opp. I 2018 er hall til arbeidsmaskinene på Setesdalsbanen reist, noe som betyr et stort skritt i riktig retning ift. oppbevaring av materiell. På Sjølingstad Uldvarefabrik er arbeidet med å gjenreise uthuset på Våningen godt i gang. Arbeidet med restaureringen av kanonen på Kristiansand kanonmuseum kom også i gang i 2018. Nye prosjekter og utstillinger bidrar til at Vest-Agder-museet opprettholder og aktualiserer sin relevans både lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Nytt museumsbygg og magasin

Vest-Agder-museet arbeider for å etablere nytt museumsbygg og magasin i Kristiansand. Magasinet vil sikre god oppbevaring av museets 40 000 gjenstander knyttet til museene i Kristiansand, samt gi en bedre oversikt over samlingen. Bedre oversikt vil i neste runde gi bedre tilgjengelighet for publikum.

Museumsbygget vil primært være et formidlingsbygg. I tillegg til rom for utstillinger og undervisning, vil bygget inneholde verksted for utstillingsproduksjon og konservering. Utstillingene kan deles i tre kategorier: En permanent by- og regionhistorisk utstilling, en båthall til utstillinger om områdets maritime historie og plastbåtens historie og utvikling nasjonalt, og til sist lokaler for vandreutstillinger/temporære utstillinger.

Forprosjekt for nytt museumsbygg var ferdig i 2018.

Etikk og aktiv samfunnsrolle

Tre arbeidsområder har preget året: Videreutvikling av den norske nettsiden museumogsamfunn.no og etableringen av den engelske versjonen museumandsociety.com, gjennomføringen av en internasjonal konferanse og utarbeidelse av et internasjonalt, europeisk samarbeidsprosjekt.

På nettsidene informeres om relevante prosjekter, konferanser og publikasjoner fra inn- og utland, og nettsidene henvender seg til hvert sitt publikum – museumsprofesjonelle i Norge og i utlandet.

Konferansen "*You shall be heard?! How (not) to use personal narratives*" ble arrangert i Kristiansand 12. og 13. april. Konferansen ble holdt på engelsk, med profilerte foredragsholdere. Programmet inkluderte tre workshops. Nærmere 80 personer fra åtte forskjellige land deltok på konferansen, og tilbakemeldingene har vært svært positive.

Høsten ble brukt for å etablere et tett og godt samarbeid med seks museer og to universiteter fra syv europeiske land om prosjektet som fikk tittelen "*Identity on the Line*". Her vil museumsansatte og forskere ser på syv ulike migrasjonsprosesser og deres langtidskonsekvenser for etterfølgende generasjoner. Prosjektet baserer seg på innsamling av personlige beretninger av tidligere migranter og deres etterkommere og vil føre til utstillinger, publikasjoner, workshops og skoleopplegg i alle involverte land.

I oktober 2018 har vi fått vite at vår nye søknad "*Sammen om fortellingen – lokalt og internasjonalt*" for et treårig prosjekt om ytterlig forankring av museenes samfunnsrolle i institusjonen, har blitt innvilget av Kulturrådet. Prosjektperioden er 2018 - 2020. Hovedansvarlig for satsingen har dessuten holdt flere foredrag og workshops i løpet av året og deltatt på relevante konferanser i inn- og utland.

FAGLIGE PRIORITERINGER

Vest-Agder-museet har definert fem tematiske hovedområder for en pågående femårsperiode; militærhistorie, industrihistorie, maritim historie, byggeskikk og besøksstedenes lokalhistorie. Om mulig skal det legges størst vekt på perioden etter 1940. Fokuset gjelder for alle arbeidsområder, dvs. forskning, forvaltning, formidling og fornying. Etikksatsingen er en tilnæringsmåte til alt arbeid ved institusjonen og nevnes derfor ikke som tematisk hovedområde.

Militærhistorie

På det militærhistoriske satsingsområdet stod Odderøya, Møvik og Lista i fokus. Museet har utarbeidet ytterligere ti skilt for militærhistoriske lokaliteter på Odderøya, og dermed tar øya stadig mer form som et tilrettelagt, musealt område. Samtidig fortsatte arbeidet med å åpne de underjordiske anleggene ved toppen av Odderøya for publikum. Her ble det foretatt dokumentasjon av tidligere bruk, etablert lys, ryddet ut betongrester og råttent trevirke og innhentet nødvendige tilbud og rapporter; alt i godt samarbeid med Odderøyas Venner.

På Kanonmuseet ble det satt opp fem historiske skilt. Arbeidet med lokalhistorisk utstilling på Møvik, der sambandsbunkeren skal åpnes for publikum og utstillingen i kanonbunkeren skal fornyes, ble igangsatt. Det ble utført nødvendige forarbeider for at kanonen kan males opp i historisk korrekte kamouflasjefarger.

På Lista museum startet arbeidet med å etablere en krigshistorisk utstilling på Nordberg fort, med åpning i 2019. Vest-Agder-museets militærhistoriker har vært i media flere ganger og har bidratt på en rekke ekskursioner, foredrag og prosjekter, blant annet Lindesnes Historielags bokutgivelse "*Åvik under andre verdenskrig*".

I 2018 åpnet også utstillingen "Unik og Uniformert" på Lasarethøyden på Odderøya, en utstilling basert på uniformer fra Bjørn Furuborgs samling.

Industrihistorie

Vest-Agder-museet har deltatt i nasjonalt nettverksarbeid knyttet til både *Arbeiderkultur og arbeidslivshistorie* og *Teknologi og industrihistorie*. I førstnevnte har museet representant i arbeidsgruppe for forskningsprosjektet Deltidsarbeid i et nordisk perspektiv (støtta av Kulturrådet). Vest-Agder-museet sitter i arbeidsgruppe for industrihistorisk senter på Ballastbrygga i Mandal. Vi deltar også i et treårig prosjekt (støttet av Kulturrådet) knytta minner.no, hvor industriminne er vårt bidrag inn. Høsten 2018 hadde vi kurs i bruk av Primus til registrering og formidling av industridokumentasjon.

Museet er videre representert i en rådgivende faggruppe i Industrianleggenes fellesråd som gir råd og støtte til historikeren som skal gjennomføre det LO-støttede prosjektet Fagforeningenes og arbeidstakernes rolle på de 15 tekniske og industrielle industrianlegg.

Fellesarrangement "Den store museumsdagen" hadde i år industrihistorie på Agder som tema. Tittelen på dagen var "Da fabrikkfløyta styrte dagen". Det ble produsert tekst og informasjon om tidligere industribedrifter. Stoffet ble presentert på industrimuseum.no, på stand og på bannere under arrangementet.

Tre ansatte deltok på seminaret *DOKIVER 2018 – Hvorfor kulturminnedokumentasjon*. Her var tema industridokumentasjon.

Maritim historie

I januar 2018 fikk museet lånt inn og digitalisert et stort arkiv etter plastbåtbedriften Ancas. Materialet ble lånt av Terje Lunder som var disponent og senere direktør. Materialet er unikt da det gir et detaljert innblikk i oppstarten til Norges første plastbåtbedrift. Materialet danner grunnlag for en lengre artikkel som blir publisert i museets oppfølger til boken "Plastic – Historier om plastbåten" fra 2011.

Vest-Agder-museet stilte med hele 17 båter og 1 støpeform på båtmessen "Sjøen for Alle" på Lillestrøm i mars. Av disse båtene var 15 lånt inn fra privatpersoner. Museet opptok store deler av en egen hall og var svært synlige. I overkant av 26 000 besøkende var innom messa i perioden 20. – 25. mars, og mange av disse fant veien til museets utstilling. Museets deltakelse fikk stor oppmerksomhet blant presse og båtmagasiner.

Årets plastbåtregatta ble avholdt søndag 26. august. Vi ser at interessen øker og det var over 30 båter på land og til vanns, noe som er ny rekord. Regattaen hadde godt med besøk da vi estimerer at ca. 850 publikummere var inne i løpet av arrangementet.

Bygningsvern og byggeskikk

Med sine 102 fredede eller verneverdige bygg skal Vest-Agder-museet være en kompetanseinstitusjon innen byggeskikk og bygningsvern. Museets arbeid skal være knyttet til bygningsvern på egen bygningsmasse, kompetanseheving blant egne håndverkere og overføring av kunnskap internt i museet. I tillegg skal museet arbeide for eksterne kurs og kompetansespredning blant håndverkmiljøet på Agder, samt rekruttering til restaureringshåndverkerfaget. Dette gjøres gjennom samarbeid med fylkeskonservatoren og videregående skole, samt arrangementer som håndverkskafeer og kursvirksomhet.

Besøksstedenes lokalhistorie

Besøksstedene har et naturlig fokus på lokalhistorie, noe som kommer til uttrykk i mindre utstillinger, aktiviteter og prosjekter. Arbeidet med ny lokalhistorisk utstilling på Lista museum startet opp i 2018, og i henhold til oppsatt plan står deretter Kristiansand kanonmuseum og Flekkefjord museum for tur.

BESØKSTALL

Besøkstall ved avdelingene

Totalt publikumstall pr. avdeling	2014	2015	2016	2017	2018
Kristiansand museum	19 599	16 032	18 083	18 190	13 408
Odderøya museumshavn	Ca. 2500	2 855	5 892	4 885	7 727 ¹
Kristiansand kanonmuseum	9 060	9 890	12 458	10 285	8 890
Gimle Gård	3 119	2 830	2 623	3 175	2 909
Setesdalsbanen	15 773	24 804	23 376	28 599	21 821
Mandal museum (inkl. Vigeland Hus)	5 630	3 943	4 432	9 420	4 392
Sjølingstad Uldvarefabrik	7 300	7 809	7 863	8 910	7 743

¹ Fra 2018 har Odderøya fyr og utstillingen "Unik og uniformert" på Lasarethøyden vært tilbud driftet av Odderøya museumshavn.

Lista museum	17 469	16 026	15 819	16 775	15 673
Flekkefjord museum	6945	8612	7 709	8 741	8 879
D/S Hestmanden – Norsk krigsseilmuseum	Ikke del av VAM	Ikke del av VAM	90 ²	5 748	12 979
Tingvatn fornminnepark og besøkscenter	Ikke del av VAM	Ikke del av VAM	Ca. 2 000	Ca. 3 000	2 895
Formidling utenfor VAMs besøksmål ³	Ikke tallfestet	Ikke tallfestet	3 865	7 553	14 950
Totalt	87 395	92 801	104 210	125 281	122 266

Vest-Agder-museet opplever stor publikumsoppslutning om de mange tilbudene ved besøksmålene. Til tross for en økning i antall arrangementer og tilbud ved flere avdelinger, har museet likevel hatt en nedgang i besøkstallet i 2018 sammenliknet med rekordåret 2017. Nedgangen skyldes i første rekke det varme og solrike sommerværet. Spesielt ved Setesdalsbanen var konsekvensene betydelige. På grunn av stor skogbrannfare kunne det ikke kjøres med damplokomotiv i seks av sesongens uker. I tillegg var varme vogner en utfordring. Men også flere andre avdelinger har hatt lavere oppslutning om sine publikumstilbud i sommer, blant annet tre av avdelingene i Kristiansand. Mandal er tilbake på samme nivå som tidligere, etter fjorårets rekord i kjølvannet av publikumssuksessen, den temporære utstillingen "Glamour i småbyen". Flere avdelinger melder også om generell nedgang i gruppemarkedet.

Den største økningen i besøkstall har D/S Hestmanden stått for. Skipet økte sitt besøk med 125 % sammenliknet med 2017 som følge av flere tokt langs kysten: Risør, Fjordsteam i Bergen, Lillesand, Arendal og Larvik.

Vest-Agder-museet har også økt besøkstallet på formidlingstilbud i museet på andre arenaer. Om lag 15 000 har benyttet seg av museets utstillinger og verkstedsaktiviteter i Juletellet på Torvet i Kristiansand og på "Sjøen for alle" på Lillestrøm (tidligere ikke tallfestet) samt vært til stede på foredrag ved museets ansatte, inkl. Den kulturelle spaserstokken. I tillegg har vi ikke tallfestet besøk ved utstillinger i det åpne rom ("Ting vi har felles" på Kristiansand folkebibliotek og fotoutstilling på Øvre Torv i Kristiansand), turgåere på museets uteområder og deltakelse på arrangementer i andres regi.

FORMIDLING OG LOKALE AKTIVITETER

Vest-Agder-museets formidlingsarbeid tar utgangspunkt i prinsipper og retningslinjer nedfelt i museets formidlingsplan og i planer og strategier på de ulike virkeområdene. Arbeidet med revidering og fornying av formidlingsplanen har pågått i 2018, og planen ble vedtatt av museets styre 7. mai 2018. Koordinering og utvikling av felles formidling i Vest-Agder-museet er organisert i de avdelingsoverbyggende arbeidsgruppene for pedagogisk virksomhet/innhold i sesongtilbud og digital formidling/kommunikasjon under ledelse av museets formidlingsleder.

² D/S Hestmanden ble konsolidert med Vest-Agder-museet 01.01.2016, men skipet åpnet for publikum først 26. juni 2017.

³ Denne kolonnen er en samlepost for formidling utenfor VAMs ordinære besøksmål, i første rekke formidling i Juletellet på Torvet i Kristiansand (8794) og Odderøya museumshavns klassiske båtutstilling på messa "Sjøen for alle" på Lillestrøm (5000). Deltakere i fagseksjonens formidlingstilbud/foredrag er også tatt med i dette tallet (1156).

Utøvelse og ansvar for Vest-Agder-museets formidling ligger til den enkelte avdeling. Museet kan vise til betydelig variasjon og stor bredde i formidlingstilbud, samarbeidsformer og metoder.

Pedagogisk virksomhet

Vest-Agder-museet er en sentral samarbeidspartner for den fylkeskommunale kulturelle skolesekken (VAF-DKS) på kulturarvfeltet. Ansvar for tilbudene i de lokale, kommunale kulturelle skolesekkene ligger til den enkelte avdeling.

Barnehage- og skolebesøk pr. avdeling	2014	2015	2016	2017	2018
Kristiansand museum	4 297	4 082	3 839	5680	3800
Gimle Gård	125	333	77	108	503
Odderøya museumshavn	0	27	1 222	119	421
Kristiansand kanonmuseum	60	841	714	350	207
Setesdalsbanen	1 339	996	768	1 848	712
Mandal museum og Vigeland hus	1 200	811	1 064	1 746	542
Sjølingstad Uldvarefabrik	1 324	1 446	1 116	1 771	1282
Lista museum	3 276	2 753	882	1 754	1687
D/S Hestmanden – Norsk krigsseilmuseum	-	-	-	0	1772
Flekkefjord museum	3 285	4 283	2 679	4683	3804
Tingvatn fornminnepark og besøkssenter	-	-	300	300	470
Fagseksjonen	-	-	650	370	443 ⁴
Totalt	14 906	15 572	13 311	18 729	15 643

Skole- og barnehagebesøket er igjen tilbake på rundt 15 000 etter toppåret 2017.

Transportkostnadene er fremdeles den store utfordringen for skolene, så noen steder er museumsbesøk nesten utelukkende knyttet til DKS. Gledelig er det at D/S Hestmanden – Norsk krigsseilmuseum ble gitt som tilbud til ungdomstrinnet i Kristiansand kommunes kulturelle skolesekk høsten 2018. Godt over 1200 elever deltok. Hestmanden tilbød også formidlingsopplegg til skoler da skipet gjestet Risør og Larvik i 2018 og fikk gode tilbakemeldinger. Videre har Gimle Gård fått god respons på tilbudet "Jul på Gimle" etter å ha endret markedsføringsstrategi for dette tilbudet.

Museets tilbud er organisert som turneer på skolene og som museumsbesøk. I 2018 fikk Vest-Agder-museet antatt 19 tilbud i fylkeskommunal og lokal DKS innen programområdene forhistorie, kulturarv og visuell kunst. Formidlingsgruppas felles satsning i 2018 har vært videreføring av formidlingsopplegget *Ikke bare greit – om å være fattig på Sørlandet*, som ble omgjort fra utstillingsopplegg til skoleturné, og som nå kan brukes mobilt i museet, uavhengig av tid og sted.

Avdeling	Pedagogiske tilbud i 2018
Kristiansand museum	<ul style="list-style-type: none"> - Arkeologi – barnehager - Jegersteinalderen, 4. trinn, DKS-tilbud (lokalt) - Det sanselige 1700-tallet, 7. trinn, DKS-tilbud (lokalt) - Byen vår før elektrisiteten kom, 2. trinn, DKS-tilbud (lokalt) - Gamle påsketradisjoner - Kristiansand i gamle dager, boformer, yrker, byliv - Gamle leker i Bygaden

⁴ Skoleturneen "Ikke bare greit" i østfylket.

Avdeling	Pedagogiske tilbud i 2018
	<ul style="list-style-type: none"> - Seilskutetiden - Bondegården for 200 – 300 år siden og Bondegården for 150 år siden, før gårdsarbeidet motoriseres - Skolen i gamle dager - Lavvu og laft, 4. trinn - Plantefarving - Bearbeiding av ull (Fra ull til klær) og Linarbeid - Bearbeiding av korn (Fra korn til brød) - Julevandring (fra post til post) og Jul i gamle dager - Levende kulturarv – tilbud til ungdomsskoleelever - Vinterferietilbud og høstferietilbud til SFO - betalingstilbud
Gimle Gård	<ul style="list-style-type: none"> - Tilbud om omvisning for skoler og barnehager gjennom hele året - Jul på Gimle
Odderøya museumshavn	<ul style="list-style-type: none"> - Tilpasset opplegg til barnehager og forskjellige klassetrinn knyttet til museumshavnas ulike tilbud - "Båten for alle", DKS-tilbud
Kristiansand kanonmuseum	<ul style="list-style-type: none"> - Arbeidere, fanger, soldater – Møvig i krigsårene, DKS-tilbud (lokalt)
Setesdalsbanen	<ul style="list-style-type: none"> - Skolebarnkjøring tre dager i juni
Mandal museum og Vigeland hus	<ul style="list-style-type: none"> - Industribyen Mandal, knyttet til utstillingen "Glamour i småbyen" - Byens historie – fagdag for videregående skole (poster i byrommet, også brukt av ungdomsskolen).
Sjølingstad Uldvarefabrik	<ul style="list-style-type: none"> - Den levende museumsfabrikken, DKS-tilbud - Påskeverksted - Barnehagedager - Juleverksted - Tilpasset opplegg til barnehager og ulike klassetrinn knyttet til museumsfabrikken
Lista museum	<ul style="list-style-type: none"> - Tilpasset opplegg til barnehager og andre grupper knyttet til Lista museums ulike tilbud. - Billedhuggeren Mathias Skeibrok, DKS-tilbud - Arkeolog for en dag, DKS-tilbud - Hervoll mølle, DKS-tilbud (lokalt) - Da Amerika kom til oss, DKS-tilbud
D/S Hestmanden – Norsk krigsseilmuseum	<ul style="list-style-type: none"> - Hestmanden i krig – historier om krigsseilerne, DKS-tilbud (lokalt) - Eget skoleopplegg i Larvik i forbindelse med markeringen av 1. verdenskrigs slutt.
Flekkefjord museum	<ul style="list-style-type: none"> - Det tilbys tilpasset opplegg til barnehager og forskjellige klassetrinn knyttet til Flekkefjord museums ulike tilbud og alle temporære utstillinger. - Fortellerkoffert, DKS-tilbud - På tur med museumsskøyta Solstrand, DKS-tilbud (lokalt) - Tatjana L. K. Gulbrandsen, DKS-tilbud (lokalt) - Sørlandsutstillingen, DKS-tilbud (lokalt) - Videregående skoles årsutstilling - Phuc van Dang: "Refleksjoner mellom mennesker og naturen", DKS-tilbud (lokalt) - Juleutstillingen "Snø"
Tingvatn fornminnepark	<ul style="list-style-type: none"> - Den vandrende tråden – Tekstilhåndverk i folkevandringstid, DKS-tilbud - Ulike tilbud til skolene på "skoledagen" under Vikingting

Avdeling	Pedagogiske tilbud i 2018
	- Det tilbys tilpasset opplegg til barnehager og forskjellige klasstrinn knyttet til kulturhistorie relatert til symboler og håndverk
Fagseksjonen	- Skoleturné "Ikke bare greit – om å være fattig på Sørlandet", DKS-tilbud - Unik og uniformert, DKS-tilbud for videregående skole (vil tilbys gjennom Odderøya museumshavn heretter)

Nye utstillinger

Det er et vidt spenn i Vest-Agder-museets publikumstilbud og avdelingenes muligheter for formidling og fornyelse gjennom utstillinger. De fleste avdelinger mangler egnede lokaler for visning av temporære utstillinger, spesielt i Kristiansandsområdet.

Avdeling	Nye utstillinger i 2018
Odderøya museumshavn	- "Unik og uniformert" – treårig uniformsutstilling på Lasarethøyden på Odderøya.
Kristiansand kanonmuseum	- Fem nye historiske skilt på anlegget, permanent uteutstilling
Mandal museum og Vigeland hus	- Arne Kvidbergskår: "Minner i gips", temporær utstilling
Sjølingstad Uldvarefabrik	- Sommerutstilling: Else Marie Jakobsen, billedvev - Enklere utstillinger gjennom året som følger sesongaktiviteter og skoleopplegg: Industrihistorisk utstilling, strikkeutstilling, vinterferie-, påske- og juleutstillinger med bruk av eget materiale
Lista museum	- Skiftende utstillinger kuratert av Alfred Vaagsvold: - Ellen Marie Grenland, "Natur og mønster" - Diverse kunstnere, "Kunst for alle" - Martin Haarr - Audgunn Wilhelmsen, oljepasteller - sommerutstilling
Flekkefjord museum	- Sørlandsutstillingen - Videregående skoles årlige utstilling - StreetArt-utstilling i byen i samarbeid med Smaaby - Sommerutstilling: Reidun Birkeland, malerier - Phuc Van Dang: "Refleksjoner mellom mennesker og naturen" m/workshop, temporær utstilling - Skole- og barnehageutstillingen "SNØ", førjulsutstilling
Tingvatn fornminnepark og besøkssenter	- "Det var en gang en tresko" – om gravfunnet på Bjærum - Levende jernalder – fotoutstilling
Andre arenaer	- Utstilling av 17 klassiske plastbåter under båtmessa "Sjøen for alle" på Lillestrøm - "Ting vi har felles" – en utstilling om museumsgjenstander og minner – temporær utstilling i Kristiansand folkebibliotek - Temporær fotoutstilling på Torvet i Kristiansand - Historisk juletreutstilling med pynt fra ulike perioder i telt på Torvet i Kristiansand i desember 2018. - "Retro på Gimle Gård – En samling norsk steintøy" – Utstilling på DigitaltMuseum - "Reidar Andersen herrefrisør" – Utstilling på DigitaltMuseum

Digital formidling og kommunikasjon

VAM følger museets digitale strategi i arbeidet med digital formidling og kommunikasjon. Strategien oppdateres jevnlig og minst én gang i året. Vest-Agder-museets nettsider fikk nytt design og oppsett i 2018. Sidene ble mer publikumsvennlige med fokus rettet mot avdelingene, og mobilversjonen ble forbedret.

Vestagdermuseet.no er museets fremste kommunikasjonskanal på nettet, godt supplert av sosiale medier, men vi formidler også via andre nettsteder. De viktigste er Agderbilder.no (fotobase på nett, driftet av VAM i samarbeid med Vest-Agder fylkeskommune og medlemsinstitusjonene) og Museumogsamfunn.no med engelsk versjon Museumandsociety.com sammen med konferansenettstedet Youshallbeheard.com (nettsted om museenes samfunnsrolle, utviklet og driftet av Vest-Agder-museet). Museet publiserer også på DigitaltMuseum.no, der vi lagde to nettutstillinger i 2018, og Industrimuseum.no, som et ledd i arbeidet med satsningsområdet industrihistorie. I 2018 ble museet også med i et treårig prosjekt knyttet til Minner.no om formidling av industridokumentasjon av innsamlede minner.

Arrangementer

JANUAR

Dato	Arrangement	Sted
21. jan.	Levende jernalder – fotoutstilling	Tingvatn fornminnepark

FEBRUAR

Dato	Arrangement	Sted
6. febr.	Utstillingsåpning "Ting vi har felles"	Kristiansand folkebibliotek
10. febr.	Utstillingsåpning "Unik og uniformert" – uniformsutstilling	Lasarethøyden, Odderøya
10. febr.	Spinnelørdag	Sjølingstad Uldvarefabrik
12. febr.	Fotokveld med Flekkefjord Historielag	Flekkefjord museum
15. febr.	Historiekveld	Sjølingstad Uldvarefabrik
17.-25. febr.	Vinterferieaktiviteter	Odderøya museumshavn
18. febr. Og 20. febr.	Vinterferieaktiviteter	Vigeland hus
19. og 22. febr.	Vinterferieaktiviteter	Flekkefjord museum
19.-25. febr.	Vinterferieaktiviteter	Sjølingstad Uldvarefabrik
20. og 22. febr.	Vinterferieverksted	Nordberg fort
23. febr.	Den vandrende viking – Vinterviking II	Tingvatn fornminnepark

MARS

Dato	Arrangement	Sted
8. mars	Foredrag: Matnyttige vekster og medisinerplanter	Nordberg fort
12.-18. mars	Utstilling av 17 klassiske plastbåter	Sjøen for alle, Lillestrøm
13. mars	Historiekveld, Gamle Mandalsbilder	Mandal museum

18. mars	Lag dine egne vikingklær – nybegynner	Tingvatn fornminnepark
23. mars	Fortidsmiddag – Gull og krig på Lista	Nordberg fort
24.-28. mars	Påskeverksted	Odderøya museumshavn
24. og 25. mars	Påskeferieaktiviteter	Vigeland hus
25.-27. mars	Påskeaktiviteter	Sjølingstad Uldvarefabrik
27. mars	Påskeverksted for barn	Nordberg fort
28. mars	Påskeaktiviteter	Kristiansand museum

APRIL

Dato	Arrangement	Sted
7. april	Sykurs med HAIK	Sjølingstad Uldvarefabrik
8. april	Åpen dag – tekstildag	Sjølingstad Uldvarefabrik
11. april	Fotokveld med Flekkefjord Historielag	Flekkefjord museum
11. april	I sporene til Natzweilerfangen Ole A. Lauen med Hægebostad Sogelag	Tingvatn fornminnepark
12.-13. april	<i>You shall be heard</i> – internasjonal konferanse om muligheter og utfordringer ved bruk av personlige beretninger.	Vest-Agder-museet (arr.). Kilden og Hotel Scandic Kristiansand Bystranda
15. april	Nålebinding – inn med en teskje	Tingvatn fornminnepark
25. april	Idémyldring omkring fremtidig Carl Abraham Pihl-museum	Setesdalsbanen
27. april	Bunadkafé med Sjølingstad Uldvarefabrik som medarrangør	Husfliden i Mandal

MAI

Dato	Arrangement	Sted
3. mai	Konsert med Aslak Brimi kvartett	Nordberg fort
5. mai	Utstillingsåpning, Sørlandsutstillingen	Flekkefjord museum
6. mai	Aktivitetsdag	Tingvatn fornminnepark
8. mai	D/S Hestmanden på tokt	Risør
13. og 27. mai	Søndagsåpent med eventyrstund	Kristiansand museum
14. mai	Verdensdagen for fysisk aktivitet	Nordberg fort
22. mai	Foredrag om Industribyen Mandal for historielaget	Mandal museum
24. mai	Håndverkerkafé*, I smedens verden med Terje Granås	Kristiansand museum
25. mai	Vikingting	Tingvatn fornminnepark
31. mai	Håndverkerkafé*, Restaureringen av en passasjervogn v/ Stig Drange	Setesdalsbanen

JUNI

Dato	Arrangement	Sted
1.-3. juni	Seaweedfestival i samarbeid med Lindesnes Fyr	Odderøya museumshavn
2. juni	Ekskursjon Norske historiedager i Kristiansand	D/S Hestmanden
3. juni	Turist i egen by	Odderøya museumshavn

3. juni	Turist i egen by	Kristiansand museum
3. juni	Museets dag på Midthasseltunet	Midthasseltunet i Vanse, Lista
5. juni	Presentasjon av Dusty – tidløse farger	Gimle Gård
7. juni	Fotokveld "for folk over 60 med sine foreldre"	Kristiansand folkebibliotek
9. juni	Utstillingsåpning, Arne Kvidbergskår – Minner i gips	Vigeland hus
9. juni	Veteranbilløp. Sjølingstad Uldvarefabriks lastebil til stede.	Mandal sentrum
10. juni	Den store kanondagen	Kristiansand kanonmuseum
14. juni	Utstillingsåpning: Else Marie Jakobsen – billedvev	Sjølingstad Uldvarefabrik
15. juni	Sesongåpning	Sjølingstad Uldvarefabrik
16. juni	Saueslepp	Sjølingstad Uldvarefabrik
17. juni	Den store museumsdagen, "Da fabrikkfløyta styrte dagen" – fellesarrangement som markerte sesongåpning i Vest-Agder-museet	Mandal museum
17. juni	Rabarbradag	Kristiansand museum
17. juni	Konsert, Klang av oldtid	Nordberg fort
22. juni-3. aug.	Barneprogrammet "Jakten på de stjalne smykkene"	Gimle Gård
30. juni	Spikkedag – treskje eller nålebindingsnål	Tingvatn fornminnepark

JULI

Dato	Arrangement	Sted
25. juni-27. juli	D/S Hestmanden har sommeråpent skip i byen	Utenfor Kilden, Kristiansand
26. juni-14. aug.	Byvandring på tirsdager v/ Flekkefjord museum	Flekkefjord
27. juni-8. aug.	Onsdagsaktiviteter på museet	Flekkefjord museum
2. juli	StreetArt-party med Flekkefjord museum som medarrangør	Flekkefjord
2. juli-30. aug.	Sommerprogram med aktiviteter hver dag	Kristiansand museum
Onsdager i juli	Sommerverksted for barn. Hver dag i sommersesongen: Historisk skattejakt	Nordberg fort
Torsdager i juli	Familieunderholdning med Pelle Krabbe på barnas Sommer på Torvet	Odderøya museumshavn på Torvet i Kristiansand
3. juli	Konsert med irske musikere	Nordberg fort
7. juli	Slåttedag	Kristiansand museum
7. juli	Utstillingsåpning, malerier av Reidun O. Birkeland	Flekkefjord museum
7. juli	Nålebinding – foredrag, demonstrasjon og prøve-selv	Tingvatn fornminnepark
15. juli-8. aug.	Teateromvisninger	Gimle Gård
16. juli	Kveldsarrangement med foredrag av Samuel Høiland	Tingvatn fornminnepark
19. juli	Filmlansering, Fangeleiren på Kåde	Vanse Bokhandel
22. juli	Glassperlemaking på jernaldervis med Jan Søren Øydna	Tingvatn fornminnepark

27.-28. juli	Lokalhistoriske glimt, laksefestivalutstilling med Flekkefjord museum som medarrangør	Bakgården til P. I. Peersen, Flekkefjord
--------------	---	--

AUGUST

Dato	Arrangement	Sted
1.-4. aug.	D/S Hestmanden på Fjordsteam. Foredrag og arrangementer om bord	Fjordsteam, Bergen
2. juli-30. aug.	Sommerprogram med aktiviteter hver dag	Kristiansand museum
7. aug.	Konsert med Ad Undas i ververiet	Sjølingstad Uldvarefabrik
8.-12. aug	D/S Hestmanden på tokt	Lillesand
11. aug.	"Det var en gang en tresko", presentasjon av utstillingen	Tingvatn fornminnepark
12. aug.	"Tidemand-dagen". Mandal museum medarrangør	Mandal
12. aug.	Stordriftsdag	Setesdalsbanen
13.-18. aug.	D/S Hestmanden på Arendalsuka, foredrag og debatter om bord	Arendal
16. aug.	Studentenes byfestival	Kristiansand museum
16. aug.	Vest-Agder-museet på museenes stand under Arendalsuka	Arendal
18.-19. aug.	Bjelkehoggersamling	Kristiansand museum
19. aug.	Den store familiedagen	Kristiansand museum
25. aug.	Foredrag, Lista Fuglefestival	Nordberg fort
26. aug.	PLASTIKK 2018 – regatta for klassiske plastbåter	Odderøya museumshavn

SEPTEMBER

Dato	Arrangement	Sted
2. sept.	Kongsgård dagen	Kristiansand museum
2. sept.	Konserter, Nordsjøfestival søndag	Nordberg fort
11. sept.	Historiekveld og kulturminnedag, "Med fjær fra hele verden i Mandalselva	Mandal museum
13. sept.	Håndverkerkafé*, søknadsskriving – med fylkeskonservatoren og Kulturminnefondet	Søgne Gamle Prestegård
13.-15. sept.	Seminar om purpurfarging, Lista Husflidslag	Nordberg fort
18. sept.	Foredrag av Frans-Arne Stylegar om fornminner på Lista	Nordberg fort
18. sept.	Byvandring for Mandal historielag	Mandal
24. sept.	Fotokveld med Flekkefjord Historielag	Flekkefjord museum
28. sept.-7. okt.	Høsteferieaktiviteter	Odderøya museumshavn
30. sept.	Kornvandring på museet	Kristiansand museum
30. sept.	Operetteaften	Gimle Gård

OKTOBER

Dato	Arrangement	Sted
------	-------------	------

1.-5. okt. og 8.-12. okt.	Høstferieaktiviteter	Sjølingstad Uldvarefabrik
1. og 4. okt.	Høstferieaktiviteter	Flekkefjord museum
2. og 4. okt.	Høstferieverksted	Nordberg fort
4. okt.	Leker og håndverk – familieaktiviteter	Tingvatn fornminnepark
5.-6. okt.	Strikkedager	Sjølingstad Uldvarefabrik
2.-3. og 11. okt.	Høstferieaktiviteter	Mandal museum
7. okt.	Høstferiearrangement med aktiviteter	Kristiansand museum
7. okt.	Pannekaker på båltakke	Tingvatn fornminnepark
10. okt.	Fotokveld, innsamling og digitalisering av foto	Setesdalsbanen
11. okt.	Historiekveld med boklansering, "Forandring i Mandal"	Mandal museum
18. okt.	Håndverkerkafé*, "Jorplehus" med murmester Harald Axel Weissflog m.fl.	Nordberg fort
19. okt.	Museumsstand under Sørlandsk lærerstevne	UiA
22. okt.	Strikkekafé med Ingun Grimstad Klepp og Tone Skårdal Tobiassen	Sjølingstad Uldvarefabrik
27. okt.	"Jernskonnerten Riisoebank", Mandal museum medarrangør	Risøbank, Mandal
27. okt.	Utstillingsåpning, Phuc Van Dang	Flekkefjord museum

NOVEMBER

Dato	Arrangement	Sted
1. nov.	HIFO-arrangement på D/S Hestmanden, fordrag og omvising	Hestmanden, Bredalsholmen
11.-15. nov.	D/S Hestmanden på tokt, markering av 1. verdenskrigs slutt	Larvik
21. nov.	Relansering av boka "Seilas for frihet"	Hestmanden, Bredalsholmen
22. nov.	Historiekveld om rekonstruksjoner v/ Franz Schmidt	Sjølingstad Uldvarefabrik
22. nov.	Håndverkerkafé*, Kristiansands historie v/ Jan Henrik Munksgaard	Håndverkeren, Kristiansand
24. nov.	Juleverksted	Flekkefjord museum
25. nov.	Jul på Gimle	Gimle Gård
25. nov.	Pepperkakebaking og nissebesøk	Tingvatn fornminnepark
26. nov.-30. nov.	Julevandring for skoler og barnehager	Gimle Gård
27. nov.	"Juletradisjoner" i Den kulturelle spaserstokken	Tre institusjoner i Vennesla kommune

DESEMBER

Dato	Arrangement	Sted
26. nov.-14. des.	Førjulsutstillingen SNØ med skoler og barnehager	Flekkefjord museum
1.-23. des.	Juletreutstilling og juleverksted i Julefeltet på Torvet	Torvet, Kristiansand
2. des.	Førjulshygge med julemarked	Kristiansand museum
2. des.	Julemarked	Sjølingstad Uldvarefabrik

2. des.	Julemarked	Nordberg fort
4.-18. des.	Julevandring for skoler og barnehager	Kristiansand museum
6. des.	Hvetebakst med Katja	Tingvatn fornminnepark
7. des.	Konsert med Emmanuel Waldron	Flekkefjord museum
9. des.	Jul i gamledager	Kristiansand museum
11. des.	Historiekveld med foredrag, "Du grønne, glitrende – juletreets historie"	Mandal museum
5. des.	Fotokveld, innsamling og digitalisering av foto	Setesdalsbanen
13.-16. des.	Julemarked i Flekkefjord med Krambua åpen	Flekkefjord museum
24. des.	Julaften 2018 – åpent for alle, gratis julemiddag og gaver – i samarbeid med frivillige i Hægebostad	Tingvatn fornminnepark
27. des.	Leker og håndverk – familieaktiviteter	Tingvatn fornminnepark

* "Håndverkerkafé" er et samarbeid mellom Vest-Agder-museet og fylkeskonservatoren i Vest-Agder.

MARKEDSARBEID

Markedsføringsarbeidet i Vest-Agder-museet er koordinert av markedssjefen som leverer tjenester og støtte i markedsarbeidet til alle avdelingene. Digital annonsering blir viktigere for hvert år som går, men museet velger likevel å videreføre annonsering i reiselivsmagasiner og noe papiravisannonsering, det siste for å være sikre på å nå den eldre målgruppen av publikum. Hovedarbeidsområder i markedsarbeidet i 2018 har vært:

"Vi forteller din historie"

Slagordet *Vi forteller din historie* er forankret i Vest-Agder-museets verdigrunnlag og går igjen på de fleste av museets kommunikasjonsplattformer som varemerke utad. Målet er å øke bevisstheten til befolkningen i Agder om at Vest-Agder-museet består av 11 avdelinger spredt over hele Vest-Agder fylke og er Sørlandets største museum.

Digital strategi

Museets digitale strategi legges til grunn i arbeidet med digital formidling og kommunikasjon. Den digitale strategien er den interne guiden til hvilke plattformer som benyttes og hva som publiseres i digital markedsføring og sosiale medier. Denne veilederen oppdateres hvert år. Strategien inneholder også museets bruk av faglige formidlingskanaler, som egne nettsider, DigitaltMuseum og Industrimuseum.no.

Samarbeid med destinasjonsselskapet Visit Sørlandet (USUS)

Vest-Agder-museet er hovedsamarbeidspartner med Visit Sørlandet. I tillegg til at museet benytter reiselivsklyngen aktivt, ble Vest-Agder-museet representert i Visits Sørlandet markedsføringskanaler så som i nyhetsbrev, turistguider, nettsider, dyreparkavis mm.

Markedskampanje for nytt museumsbygg

Det ble gjennomført en kampanje i mai hvor det ble satt ekstra fokus på det nye museumsbygget som skal komme i Nodeviga. Det ble fremhevet av Vest-Agder-museet har 275.000 historier på lager, og at det trengs et bygg å fortelle disse historiene. Det ble gjennomført en Facebook-kampanje som fikk god respons, totalt 20 000 visninger i annonseperioden. Bussreklame bak på 5 busser, egne kampanje-nettsider (www.275000.no med 3 000 besøk), ny brosjyre, stor artikkel i magasinet Byliv og avisannonsering var tiltak som ble benyttet under kampanjen. Museet hadde egen infostand i markens med utdeling av brosjyrer. Skuespiller ble leid inn for å tiltrekke seg publikum for anledningen.

Besøk i digitale flater/sosiale medier

Museet benytter sosiale medier aktivt og Facebook er museets utstillingsvindu for profilering av aktiviteter og arrangementer. Her kan også museets følgere få et innblikk i livet "bak kulissene" i museet. Vest-Agder-museet som helhet og hver avdeling er representert med egen side på Facebook, i tillegg til egne sider på museets hjemmesider. Hjemmesidene har fått nytt design i 2018.

Besøk på nettsidene www.vestagdermuseum.no i 2018

Brukere: 53 109

Sidevisninger: 214 693

Sosiale medier

Antall "Likere" på Facebook (totalt): 23 578 (oppgang på 2 950 fra 2017)

Antall "Følgere" på Facebook (totalt): 7 483 (oppgang på 2 734 fra 2017)

Per 18.01.2018 hadde museet 4 749 følgere på Instagram.

Per 02.02.2019 var tallet 7 483, dvs. en økning på 2 734.

Nye avdelinger på Instagram i 2018: Gimle Gård og Mandal museum.

Alle avdelingene er nå tilstede på denne plattformen og mange bruker den aktivt.

Nyhetsbrev

I løpet av 2018 har det blitt sendt ut 22 eksterne nyhetsbrev. Siden de nye endringene i personvernloven har antallet abonnenter gått ned. Antall mottakere er 193 mot 477 i 2017.

Presse

Vest-Agder-museet jobber bevisst med pressemeldinger, og i 2018 ble vi omtalt i media 60 ganger lokalt og nasjonalt. Dette er en nedgang fra 107 ganger i 2017, noe som trolig skyldes mindre grad av overvåkning.

FORVALTNING

Samlingsforvaltning og dokumentasjon

VAM har en samlingsforvaltningsgruppe og en inntakskomiteé. Gjennom året arrangeres det også såkalte "bootcamps", som er intensive registreringsøkter der flere ansatte jobber sammen i flere dager på en av avdelingene. I 2018 har samlingsforvaltningsgruppen bestått av fem personer, derav en samlingsforvaltningsansvarlig og en konservator med ansvar for gjenstandskonservering. I 2018 har vi i tillegg hatt to personer på arbeidsavklaringstiltak i seks måneder. De har bidratt med digitalisering av foto og registrering av gjenstander.

VAM bruker Primus som registreringssystem og publiserer på DigitaltMuseum.no. Vi jobber fortsatt med å gjennomgå og kontrollere tidligere registreringer. Gjennomgangen har vist at antall gjenstander i museet er noe lavere enn det vi tidligere har operert med. Vi har også startet opp et større prosjekt for å rydde opp i og organisere bedre vårt digitale dokument- og kildearkiv. Prosjektet vil strekke seg over to år og skal føre til bedre arkiveringsrutiner og lettere tilgjengelighet til vårt omfattende materiale fra blant annet arbeidet med industridokumentasjon.

Gjenstandsregistrering

Vest-Agder-museet hadde ved utgangen av året 58 800 gjenstander i samlingen; av disse er ca. 30 000 registrert. Det er en økning på 3 100 registrerte gjenstander fra 2017. Vi har en restriktiv inntakspolitikk som har ført til et inntak på kun 213 gjenstander i 2018.

"Bootcamps" over to dager ble holdt i Mandal, Flekkefjord og på Setesdalsbanen. Bootcampen i Flekkefjord foregikk på fellesmagasinet Mabergåsen. På Setesdalsbanen ble blant annet sotskadede bøker sortert, fotografert og pakket ned. Det har vært lagt inn ekstra innsats på registrering av Mandalavdelingens samlinger. En registrator har hatt Mandal museum som arbeidssted. Mye av materialet er fullstendig registrert med avfotograferinger og publisert på DigitaltMuseum.no. Registrator på arbeidstiltak har registrert informasjon fra katalogkort for gjenstander i Flekkefjords samling og tekstilprøvekort for Vest-Agder-museets fellessamling. For Kristiansand museums samlinger er det blitt registrert ulike typer gjenstander. Et stort antall stoffprøver fra Høie fabrikker er blitt registrert, fotografert og publisert på DM. Totalt ble 571 nye gjenstander registrert på DigitaltMuseum.no og to nye digitale utstillinger.

Dokumentasjon

Flere dokumentasjonsprosjekter har blitt gjennomført i løpet av 2018, som for eksempel samlingen av Gustav Vigeland-tresnitt i Mandal, fluktbåt (sjekte) på Bredalsholmen, småbruket, "Varen" ved Varoddbrua, Haubitzgangen på Odderøya, filmdokumentasjon av seilinger med D/S Hestmanden og produksjonen ved Sjølingstad Uldvarefabrik. Videre har industridokumentasjon ved SNØGG og Mandals Papirindustri blitt utført.

Bygningsvern og vedlikehold

Arbeidet har i 2018 vært knyttet til bygningsvern på egen bygningsmasse, kurs og kompetansespredning. Arbeidet utføres etter antikvariske prinsipper og når det gjelder den freda bygningsmassen i tett dialog med Fylkeskonservator og Riksantikvar. Til grunn for restaureringsarbeidet legges grundig gjennomgang av tilgjengelig arkivmaterialer og annen dokumentasjon, samt leten etter håndverksspor i eksisterende bygningsmasse. Museet leide inn *Stokk og Stein AS* for å gjennomføre tilstandsvurdering ved seks av museets bygg. Museet legger vekt på å søke ekstern finansiering for å øke midlene som kan brukes til bygningsvern. Tilskudd fra Vest-Agder fylkeskommune er en sentral grunnfinansiering for å kunne søke slike midler.

Framstillingen som følger viser en grov stikkordsmessig oppstilling av utførte bygningsvern- og vedlikeholdsarbeider i 2018. Vaktmestertjenester og sikkerhetsarbeid er ikke medtatt i oversikten. Bygningsvernressursene (inkl. vaktmestertjenester) er fordelt med 2 stillinger på Kristiansand museum, 1 stilling på Gimle Gård, 1 stilling på Sjølingstad Uldvarefabrik og 1 stilling på Lista museum. På Setesdalsbanen kjøpes bygningsvern- og vedlikeholdstjenestene fra eksterne leverandører etter behov.

Setesdalsbanen:

- Passasjervogn Co 333 er ferdig restaurert og satt i trafikk
- Det er skiftet 332 sviller og foretatt justering av spor, fjellrensk og grøfterrensk
- På Røyknes stasjon er toalettene utvidet og satt i stand
- På verkstedhall/lokstall på Grovane er taket tekket, fasaden pusset og malt og skiferfelt under vinduer reparert
- Sandblåsehallen på Grovane er jekket opp og det er støpt betongsåle for legging av skinner inn i hallen
- Hall til gult materiell/arbeidsmaskiner er nær ferdigstilt

Kristiansand museum:

- Istandsetting av Børspaviljongen
- Maling av Telegrafan
- Byttet taket og sikret veggene på Trydalstua
- Etablering av nødutgang i hovedbygg
- Etablering av garderobe for ansatte i kjeller i hovedbygg

Gimle Gård:

- Årlig kalking/kalkmaling av grunnmur
- To store vinduer vedlikeholdt som en del av prosjektet "rom for rom"
- Byttet to dører og en luke i krypkjelleren på forpakterboligen
- Det ble byttet vannledning inn til Gimle Gård i 2018

Kristiansand kanonmuseum:

- Taket på sambandsbunkeren er rensket for jord sten og sprekker er murt og tettet igjen
- Inne i sambandsbunkeren har det blitt vasket og satt i stand for utstilling
- På kanonen er rustede deler (eks. hylsesjakt) demontert som forberedelse for fornyelse av delene og full restaurering av kanonen
- Gjerdet på toppen av kasematten er fornyet og forsterket

D/S Hestmanden:

- Deler av hoveddekket er skiftet ut pga. råteskade, store arealer gjenstår
- Reetablering av aktersalongen er nær fullført

Mandal museum:

- Istandsetting av gavlvegg mot vest på Vigeland hus
- Istandsetting og maling av uthusbygning på Vigeland hus
- Restaurering av vinduer i Andorsengårdens hovedbygg (2. etg. fasade mot sør og i gavl mot vest)
- Istandsetting av økonomibyggets gavl mot nord er pågående

Sjølingstad Uldvarefabrik:

- Vedlikehold på maskinparken
- Istandsetting av vaske- og skyllekar
- Reparasjon av kardeverk
- Soppsanering i rom ved tørkemaskinen
- Rekonstruksjon av bu til Våningen fra 1894 er pågående

Lista museum:

- Det er produsert trevirke etter tradisjonelle metoder til diverse restaureringsprosjekt
- Det er laget og satt opp nye magasinhyller til magasinet på museet i Vanse
- På Hervoll mølle er det laget ny løftestokk og begge møllene og korntørken har blitt tjærebredd
- På Østhassel redningsstasjon har deler av kledningen blitt byttet
- Gavlveggen på Østhassel redningsstasjon er grunnet og det er satt opp ny balkong med smidd rekkverk
- Taket på løa på Midthasseltunet er reparert
- Nye benker, sykkelstativ og ladestasjon til el-sykler er på plass på Nordberg fort
- Skroget på Uggerbyskipet er sprøytet med Boracol og stålrammen som skipet står på er pusset og malt med rusthemmende maling.

Flekkefjord museum:

- Innvendige malerarbeider er utført i Christoffer Beers hus
- Det er laget nytt inngangsparti, med hagegjerde og ny port
- Uteområdet er oppgradert
- Maskinen på Solstrand er under overhaling

Fotosamlingene/Agderbilder.no

Museets fotograf har en delt stilling med 50 % for Vest-Agder-museet og 50 % for Agderbilder.no, en fotobase på nett med bilder fra regionen, driftet av VAM i samarbeid med Vest-Agder fylkeskommune og medlemsinstitusjonene. Ved inngangen til 2019 var det drøyt 65 000 bilder i basen. Det er en økning på ca. 6 600 bilder i løpet av året. I 2018 ble det opprettet 118 kundemapper med bestilte bilder. Mappene inneholder opp mot 1 600 bildefiler.

Mye tid er lagt ned i metadatabehandling og minneinnsamling rundt fotosamlingen etter fotograf Dagfinn Pettersen. I tillegg har et større antall e-poster og telefonhenvendelser blitt mottatt og ekspedert, noen av dem også gjennom oppfølging med hjemmebesøk. Det er arrangert fotokveld på Kristiansand folkebibliotek "for innbyggere over 60 med foreldre", som ble oppfordret til å bidra med informasjon til ukjente bilder fra byen. Arrangementet var svært godt besøkt og har, sammen med en utendørsutstilling med lignende bilder og opprop på torvet midt i byen, ført til mye ny kunnskap om vårt fotomateriale.

I tillegg til håndtering av kundehenvendelser, digitalisering og bearbeiding av bildeinformasjon, har Agderbilder vært synlig gjennom foredrag, presentasjoner og levering av bilder til publikasjoner.

Magasin og konservering

Vest-Agder-museet har flere magasiner, både i Kristiansandsregionen og på Lista. I Kristiansand står magasinet på Sagmyra sentralt. I Listerregionen er magasinene Mabergåsen og MSG – magasinet for store gjenstander – de viktigste, med Mabergåsen som museets mest moderne. Magasinforholdene er generelt sett langt fra tilfredsstillende. Totalt rår Vest-Agder-museet over omtrent 2500 kvadratmeter med magasinplass. Behovet er mye større, og flere mindre magasiner er ikke tilstrekkelig tilrettelagt for funksjonene de skal fylle. Også i 2018 har vi derfor jobbet intenst mot etableringen av et nytt magasin. Et våpenrom med sikret våpenskap er etablert på et av magasinene.

Museets konservator med ansvar for konservering og restaurering har i løpet av 2018 utført flere restaureringsoppgaver og gitt råd til eksterne institusjoner som har henvendt seg til museet. Flere samarbeidsprosjekter med andre institusjoner er gjennomført, hovedsakelig med Sørlandets Kunstmuseum og Universitetet i Agder. To store prosjekter kan fremheves: arbeid med konserveringen av universitetets "Beatsamling" og Kristiansand domkirkes altertavle. Sistnevnte har igjen ført til at to portretter fra domkirkens samling har blitt konservert.

FORSKNING

Forskning, forvaltning og formidling komplementerer hverandre i størst mulig grad ved at forskningsresultater brukes aktivt i formidling, og ved at det også forskes på våre gjenstander. Forskning og dokumentasjon i 2018 var hovedsakelig knyttet til militærhistorie, industrihistorie, plastbåt og museumsetikk.

Forskningen er forankret i museets forskningsplan som følges opp av konservatorene. Det er et uttalt mål at flest mulig av museets konservatorer skal ha NMF-godkjenning, og tre av museets konservatorer har jobbet målrettet med artikler som skal føre dit. I 2018 har vi videreført sammenhengende forskningsuker og fokuset var rettet mot utgivelsen av en ny antologi med fagfelleverderte artikler som skal utgis i 2019. For å stimulere forskningen om emner relevant for regionens kulturhistorie, lyste vi for første gang ut forskningsmidler til eksterne, en ordning som vi vil fortsette med.

I 2018 har Vest-Agder-museet utgitt to publikasjoner med støtte av Vest-Agder fylkeskommune: "Seilas for frihet," en faksimile av en tidligere utgitt bok om krigsseilernes historie skrevet av Søren Brandsnes, Ingvald Stamnes og Ivar Myklebust og "Frimodighet med etterspill – Nicolai Wergeland i meningskamp og rettsstrid" av Roger Tronstad på tampen av året. Høsten ble brukt til planlegging av det internasjonale forskningsprosjektet "Identity on the Line" som vi, sammen med syv andre institusjoner fra seks europeiske land, søker EU-midler for. Søknaden ble sendt i desember.

Vest-Agder-museet har også i 2018 fulgt opp samarbeidet i Forskernettverk Agder, hvor museet er representert i rådet sammen med Universitetet i Agder, Statsarkivet i Kristiansand og Aust-Agder museum og arkiv. Vi sitter i redaksjonen for artikkelsamlingen etter forrige års Agderseminar. Antologien "Opprør og opposisjon under enevælde og demokrati" ble lansert 5. desember som "open access" på Cappelen Damm Akademisk.

NETTVERKSARBEID

Nasjonale nettverk

Museets ulike avdelinger deltar i formelle og uformelle nettverk på nasjonalt plan. Vest-Agder-museet har en svært bred tematisk og samlingsmessig portefølje. Vi har derfor sett det som nødvendig å delta i en rekke faglige, nasjonale nettverk:

- Nasjonalt nettverk for arbeiderkultur og nasjonalt nettverk for teknologi og industrihistorie
- Nasjonalt nettverk for bergkunst
- Byggnettverket, nasjonalt nettverk
- Nasjonalt nettverk for fotografi
- Herregårdsnettverket, nasjonalt nettverk
- Nasjonalt nettverk for fiskerihistorie og kystkultur
- Nasjonalt nettverk for sjøfart
- Nasjonalt nettverk for demokrati og menneskerettigheter
- Nettverk for museumsbaner og jernbanehistorie
- Industrianleggenes fellesråd
- Museumsnettverk i Virke (administrasjon og reiseliv)
- Kulturrådets program for museenes samfunnsrolle (knyttet til tildeling av programmidler 2018-2020)

Vest-Agder-museet spiller også en aktiv rolle i organisasjonsarbeid på museumsfeltet nasjonalt:

- Norges museumsforbund (NMF): Direktør John Olsen er styreleder i NMF. VAM samarbeidet med museumsforbundet og de andre konsoliderte museene i Agder om stand og museumsfaglige debatter om bord på D/S Hestmanden under Arendalsuka. Administrasjonssjef Gro Eikeland er leder for NMFs fagseksjon for museumsledelse.
- Norsk ICOM (den internasjonale museumsorganisasjonens avdeling i Norge): Fagseksjonens leder, Kathrin Pabst, er styremedlem og en av tre initiativtakere for en ny ICOM International Committee for Ethical Dilemmas.

Regionale nettverk

Vest-Agder-museet deltar i en rekke nettverk på regionalt og lokalt nivå. Av regionalt nettverksarbeid kan nevnes:

- Direktøren er medlem av fakultetsstyret i Universitetet i Agder
- Vest-Agder-museet er representert i Rådet for Forskernettverk Agder
- Vest-Agder-museet deltar i museumspedagogisk forum på Agder, kultur- og reiselivsnettverket USUS, Cruisennettverket og Næringsforeningen i Kristiansandsregionen og samarbeider tett med fylkeskonservatoren i Vest-Agder.
- Formidlingsleder er leder for Den norske historiske forening i Agder og satt i hovedkomiteen for Norske historiedager i Kristiansand i 2018. Hun er også oppnevnt medlem i faglig utvalg for kulturvern i Kulturrådet 2018-2020.

Studenter i praksis

Vest-Agder-museet har i 2018 hatt fire bachelorstudenter i historie i treukers praksis ved museet som et ledd i det nye studieemnet "Humanister i praksis" ved Universitetet i Agder. Formålet med

ordningen er å gjøre humanistiske studier mer arbeidsrelevante. Studentene fikk innblikk i ulike arbeidsoppgaver ved museet, alt fra behandling og registrering av gjenstander, undersøkelser og kildesøk til skriving av en faglig basert artikkel til hjemmesidene våre. Evalueringen av opplegget var svært positiv, og både museet og universitetet ønsker å videreføre ordningen til neste år.

STØTTE OG TJENESTER TIL EKSTERNE AKTØRER OG MUSEER

Museer uten fylkeskommunalt driftstilskudd, lag og foreninger og andre ikke-kommersielle aktører, som har et kultur- eller naturhistorisk prosjekt de ønsker å realisere, kan søke Vest-Agder-museet om prosjektstøtte. Den årlige rammen er på 200 000 kroner, fordelt på to søknadsrunder.

Disse prosjektene fikk tilskudd i 2018:

Tildelinger 1. søknadsrunde, kunngjort på vestagdermuseet.no, april 2018:			
Søker	Kommune	Prosjekt	Tildeling
Søre Katland Fyr	Farsund	Istandsetting av bakerovn	36 000 kr
Stiftelsen Porsmyr	Songdalen	Innvendig solskjerming	20 000 kr
Stiftelsen Lindesnes Kystkultursenter	Lindesnes	Restaurering av hermetikknøkkelmaskin	15 000 kr
Klokkergården bygdetun	Lyngdal	Utstilling – Sigurd Smelands smie og mek. verksted	15 000 kr
Stiftelsen Det gamle posthuset	Audnedal	Restaurering av vinduer	17 000 kr
Hægebostad Husflidslag	Hægebostad	Aktivitetsdag	7 500 kr
Lindesnes bygdemuseum/ Kulturtorvet	Lindesnes	Teleportering og kulturminner	10 000 kr
		Totalt	120 500 kr

Tildelinger 2. søknadsrunde, kunngjort på vestagdermuseet.no, oktober 2018:			
Søker	Kommune	Prosjekt	Tildeling
Flekkerøy historielag	Kristiansand	Digitalt utstyr til utstillingen "Flekkerøya før itia"	10 000 kr
Lista Husflidslag	Farsund	Støtte til kurshelg: "Purpur-Safari"	6 000 kr
Minne Åseral kultursenter	Åseral	Filmprosjekt "Frå flor til floor"- Om utvandringa til Amerika	35 000 kr
Stiftelsen Det gamle posthuset	Audnedal	Restaurering av vinduer	8 000 kr
Søgne historielag	Søgne	Oppretting av digital fotogruppe	20 000 kr
		Totalt	79 000 kr

VAM yter også råd og faglig bistand. Tjenesten er gratis og er tilgjengelig for museer, lag og foreninger og andre som arbeider med kulturhistorisk materiale og formidling. Museet tilbyr i tillegg utlån av utstillingsutstyr og utskriftstjenester til sterkt reduserte priser, til andre museer og samarbeidspartnere.